

Управління культури і туризму, національностей та релігій
облдержадміністрації
Одеський обласний центр української культури

ЛІТЕРАТУРНО-МУЗИЧНА ВІТАЛЬНЯ

Звучи, рідна мово!

2012 р.

ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ,
НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА РЕЛІГІЙ

НАКАЗ

« » жовтня 2012 р.

№ 361

Про організаційні заходи щодо
проведення літературно-музичної вітальні
«Звучи, рідна мово!» до Дня української
писемності та мови

З метою вивчення Дня української писемності та мови, згідно плану
роботи КУ «Одеський обласний центр української культури» на 2012 рік

НАКАЗУЮ:

1. Організувати та провести 8 листопада 2012 року в приміщенні
Одеського обласного центру української культури (м. Одеса, вул. Польська, 20)
літературно-музичну вітальню «Звучи, рідна мово!».
2. Обласному центру української культури (Вітос В. Г.) вжити
організаційних та творчих заходів щодо проведення зазначеної акції.
3. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника начальника
управління Флорова Д.Д.

Начальник управління

В.М. Станков

**СЦЕНАРІЙ
ЛІТЕРАТУРНО-МУЗИЧНОЇ ВІТАЛЬНІ
«ЗВУЧИ, РІДНА МОВО!»
до дня української писемності та мови**

Дата проведення: 08 листопада 2012 року

Місце проведення: виставкова зала центру української культури

Час проведення: 15.00

Вед. 1: «...Яке велике діло, щоб народ мав добру школу на своїй рідній мові,- без цього не може бути він просвіченим,заможним,щасливим». Воістину мудрими і невмирущими є слова Михайла Грушевського. Класикові української літератури Панасові Мирному належить глибока думка про те, що найбільше і найдорожче добро в кожного народу – це його мова,ота жива схованка людського духу, його багата скарбниця, в яку народ складає і своє давнє життя, і свої сподівання, розум, досвід і почуття. І з цим не можна не погодитись. Наша сьогоднішня зустріч проходить напередодні відзначення Дня української писемності та мови і ми раді вітати вас у стінах Одеського обласного центру української культури.

Вед.2: Сьогодні наше свято – це свято української мови та писемності. З часу винайдення писемності фактично почався період документальної історії людства, тому стало можливим не тільки передавати мовну інформацію на відстані, але й закріпити її в часі.

Ведуча та ведучий заходу - методисти Одеського обласного центру української культури Ірина Старченко та Микола Кмітевич

Вед.1: Перші спроби письма відносяться приблизно до 35-50 віків до нашої ери. Спочатку це була гілочка пальми – знак миру. Потім – схематичне зображення предмета чи якогось явища. І нарешті – ієрогліфи. Прямим попередником слов'янської мови – є алфавіт, створений великими

просвітителами слов'ян – братами Кирилом і Мефодієм.

Вед.2: Костянтин Філософ (Кирило) і його брат Мефодій походили із Солуня (сучасні Солоніки). За тих часів людність у цьому місці складалася наполовину з греків, наполовину з слов'ян. Грекинею була мати братів, а батько – болгарин. Тому брати з дитинства добре знали як грецьку, так і мову солунських слов'ян. Костянтин (Кирило), здобувши освіту в Константинополі, знав східні мови, латинську, арабську і старосврейську, був талановитим філологом, працював бібліотекарем у патріаршій бібліотеці, викладав філософію у вищій константинопольській школі. Мефодій був управителем однієї слов'янської провінції у Візантії, а згодом став помічником Костянтина в місіонерській, літературній і освітній діяльності. У 862 році візантійський імператор Михайло і патріарх Фотій послали Костянтина і Мефодія в Моравію, де вони на прохання місцевого князя Ростислава повинні були вести церковну службу слов'янською мовою, що мала бути протиставлена латинській мові німецьких місіонерів. Адже ви обоє солуняни, – сказав Михайло, а солуняни всі говорять по – слов'янськи. Я знаю, – додав він, звертаючись до Костянтина, – ти часто хворієш. Але треба, щоб саме ти вирушив Моравії. Відповідь Костянтина знаходимо у “Життях Кирила і Мефодія”. Немічний я тілом і хворий. Але з радістю піду в Моравську землю, якщо мають вони абетку своєї мови. Бо просвіщати народ без письмен його мови однаково, що писати на воді! За свідченням джерел Костянтин перед від'їздом до Моравії розробив слов'янську азбуку. А вже 863 року Кирило і Мефодій привезли до Велеграфа слов'янську абетку на 3-4 богослужбні книги, перекладені на слов'янську мову. У посланні папи Іоанна VIII до моравського князя Святополка (880 р.) Костянтина названо “творцем слов'янського письма”.

Вед.1: Існує два різновиди старослов'янських писемних знаків: кирилиця (на честь першовчителя слов'ян) і глаголиця. Кириличний алфавіт з XI ст. широко застосовується в історичній та світській літературі східних слов'ян. Від давньоруського періоду його успадкували всі три східнослов'янські народи: російський, український і білоруський. В історії кириличного письма розрізняють три періоди: устав, півустав і скоропис. У середині XVI ст. у східних слов'ян виникає друкарство, друкований алфавіт створений з деякими змінами, на основі півуставного письма. Перша датована книга під назвою “Апостол” надрукована в Москві в 1564 р., в Україні – у Львові – 1574 р. Іваном Федоровим. У 1708 р. старий друкарський алфавіт зазнав реформ. Петро I ввів нову систему знаків – гражданку. З нього усунені деякі зайві літери. Писемність звільнилася від складної системи знаків наголосу.

Вед.2: У Київській Русі книги цінувалися, як рідкісні скарби. Мати декілька книг означало володіти цілим багатством. “Повість минулих літ” називає книги “ріками, які наповнюють весь світ мудрістю незмірної глибини”. “Якщо старанно пошукати в книгах мудрості, – зазначив літописець, – то знайдеш користь душі своїй”.

Вед.1: 6 листопада 1997 року було підписано Указ Президента України, у якому говориться: “На підтримку ініціативи громадських організацій та з урахуванням важливості ролі української мови в консолідації суспільства постановляю: “Установити в Україні День української писемності та мови, який відзначати щорічно 9 листопада в день вшанування пам’яті Преподобного Нестора Літописця”.

Вед.2: Тож, із святом вас, українці. Корені українського слова проросли з найдавніших діалектів праслов’янських племен, рясними пагонами розвинулися в часи Давньоруської держави. Древнє слово квітами-перлами розцвітало у найдавніших пам’ятках культури Київської Русі, у полемічних творах, у красному письменстві різних часів.

Вед.1: Вперше українську народну мову було піднесено до рівня літературної наприкінці XVIII століття з виходом у 1798 році першого видання “Енеїди” Івана Котляревського, який вважається зачинателем нової української літературної мови.

Так Котляревський у щасливий час
Вкраїнським словом розпочав співати,
І спів той виглядав на жарт не раз,
Та був у нім завдаток сил багатий.
І огник, ним засвічений, не згас,
А розгорівсь, щоб всіх нас ogrівати.

(виконується уривок з поеми «Енеїда»)

Вед.2: Мова для Тараса Шевченка – найвищий дар людини й народу, талісман їхньої долі, таланту, безсмертя! Саме Шевченко своїм величезним талантом відкрив невичерпні багатства народної мови, осягнув її, і як ніхто, розкрив чудову, чарівну музику українського слова:

Ну що б, здавалося, слова...
Слова та голос –
Більш нічого.
А серце б'ється – ожива,
Як їх почує!... Знать од Бога
І голос той і ті слова
Ідуть меж люди!

(виконується вірш Т.Г.Шевченка)

Вед.1: Для поета мова – це безкорислива, незрадлива любов до своєї Вітчизни. До рідного слова, до материнської мови зверталася славетна «дочка Прометея» Леся Українка.

Читець: Слово, чому ти не твердая криця,
Що серед бою так гостро іскриться?
Чом ти не гострий, безжалісний меч,
Той, що здима вражі голови з плеч?

Ти, моя щира, гартована мова,
Я тебе видобуть з піхов готова,
Тільки ж ти кров з мого серця проллеш,
Вражого ж серця клинком не проб'єш...

Вигострю, виточу зброю іскристу,
Скільки достане снаги мені й хисту,
Потім її почеплю при стіні
Іншим на втіху, на смуток мені.

Слово, моя ти єдина зброе,
Ми не повинні загинуть обоє!
Може, в руках невідомих братів
Станеш ти кращим мечем на катів.

Месники дужі приймуть мою зброю,
Кинуться з нею одважно до бою...
Зброе моя, послужи воякам
Краще, ніж служиш ти хворим рукам!

Вед.2: Якось Бог вирішив наділити дітей світу талантами. Французи вибрали елегантність і красу, угорці – любов до господарювання, німці – дисципліну і порядок, діти Росії – владність, Польщі – здатність до торгівлі, італійці одержали хист до музики...

Обдарувавши всіх, підвівся Господь зі святого трону і раптом побачив у куточку дівчину. Вона була боса, одягнута в вишивану сорочку, руса коса переплетена синьою стрічкою, а на голові багрянів вінок з червоної калини.

Вед.1: - Хто ти? Чого плачеш? – запитав Господь.

Вед.2: -Я - Україна, а плачу, бо стогне моя земля від пролитої крові і пожеж. Сини мої на чужині, на чужій роботі, вороги знущаються з удів та сиріт, у своїй хаті немає правди й волі.

Вед.1: - Чого ж ти не підійшла до мене скоріш? Я всі таланти роздав. Як же зарадити твоєму горю?

Дівчина хотіла вже йти, та Господь, піднявши правицю, зупинив її.
- Є у мене неоціненний дар, який уславить тебе на цілий світ. Це – пісня.

Вед.2: Узяла дівчина-Україна дарунок і міцно притиснула його до серця. Поклонилась низенько Всевишньому і з ясним обличчям і вірою понесла пісню в народ.

Вед.2: Мова – то серце народу, а пісня, вона – його душа, його крила. Витворена народом, пісня пахне майовими дощами, синіми льонами, материними руками. А то черкне ластів'їним крильцем вечірній небокрай, торкнеться нашого серця і добуде чисту сльозинку з очей...

Вед.1: Такої неземної сили наша народна пісня! Скільки людей, затамувавши подих, слухали її трепетне і лагідне тужіння...
Українська пісня! Хто не був зачарований нею, хто не згадує її як своє чисте, прозоре дитинство, свою горду юність, своє бажання бути красивим і ніжним, сильним і хоробрим.

Вед.2: Було заборонено слово, письмо, прищепили до нашої культури те, що їй з роду-віку невластиве. Але нація збереглася завдяки тому півмільйонному пісенному вінку, котрим була завітчана Україна, єдина держава в світі, що має таку багату пісенну спадщину.

(виступ народного хору) 1 пісня

Вед.2 Так і простує поруч з українським народом пісня, і так вона вже прикипіла до серця, так зрослася з характером, що без неї важко собі уявити життя. Навіть страшно подумати, що пісня може колись обірватися.

Адже у ній усе: біль, мука, щастя, надії, сподівання. Людині боляче - вона співає, весело - вона співає. Через мову і пісню найвиразніше змальовується душа народу.

(виступ народного хору) 2 пісня

Вед.1: Кажуть, що українець співає цілий рік і цілий вік. Так, мабуть, нам від Бога дано. Тому, хочу закінчити свою оду пісні словами народної мудрості: найдорожча пісня, з якою мати колисала; піснею до серця, серцем до народу; пісня до правди доводить; пісня ні в добру, ні в злу годину не покидає людину, хто співає в смутку, тому полегша прудко; хто співає, у того робота скоро минає; пісня і праця - великі дві сили. То ж співай, мій рідний народе, співай!

(виступ народного хору) 3 пісня

Вед.1: Я мабуть не помилюся, коли скажу, що найбільше притаманні українському народові не лише ніжні ліричні пісні про кохання, а й жартівливі. Ну, скажіть, хто у світі більш жартівливий, дотепний, ніж українець? Та отой сміх, дотеп і тримає його досі на землі.

(2 жартівливі пісні, «МЛада»)

Вед.1: Сьогодні, друзі, крім пісень, ми будемо насолоджуватися ще й присмаком яскравого гумору. Те, що ви зараз побачите і почуєте є надбанням українського народу, невід'ємною частиною його менталітету, те що проростає через підсвідомість і прагне вирватися зовні за найменшої нагоди. Кожна нація може кепкувати з себе, а українці роблять це вишукано.

Участь у заході колективу Одеського обласного центру української культури "МЛада"

Вед2.: Мовою сатириків про тих, хто цурається рідної мови, зневажає, засмічує її, пишуть Павло Глазовий, Грицько Бойко, Степан Олійник, Євген Бандуренко, Анатолій Гарматюк, Іван Кирій. Давайте уважно послухаємо, зробимо для себе висновки, помірковано, добродушно посміємося й покепкуємо!

Читець: Анатолій Гарматюк, «Заявлення директора школи»

Прошу ослабодить синка,
Бо не совсем здоровий,
От ізученья языка —
Української мови.
Хоч я з села, жена сільська —
Нужди у ней не маєм.
Зачем ця мова для синка,
Звиніть, не понимаєм,
Для поступленья в інститут.
Роботи на заводі?
Вона йому ні там, ні тут

Не пригодиться вроді.
Язык англійський вчить синок -
Цей може пригодиться,
Не склучено, что
прийде строк —
Пошлють і за границю.
Застой минув. Ми стали жить
Тепер демократично.
Який язык дитині вчить,
Батькам рішати лічно,
Бо вибор в нас слободний
К сему

Іван Безродний

Вед.1: Посміялися. Посміймося ще. Українцям споконвіку властивий гумор. Сміх дзвіночками ллється — Україна сміялась, Україна сміється. Людські проблеми, негаразди просто через край і так кожного дня - і як з цим боротися? Знаєте? Ото ж і я кажу - тільки сміхом. От як тільки засмієшся у відповідь на усілякі негаразди - так все і минеться. Так і ми, то чи в нас негараздів багато, чи вже звикли, а тільки сміємося ми українці - щодня!

Читець: Павло Глазовий, «Кухлик»

Дід приїхав із села, ходить по столиці.
Має гроші — не мина жодної крамниці.
Попросив він:
— Покажіть кухлик той, що з краю. —
Продавщиця:
— Что? Чево? Я не понимаю.
— Кухлик, люба, покажіть, той, що з боку смужка
— Да какой же кулик здесь, если это кружка?
Дід у руки кухлик взяв і нахмурих брови:
— На Україні живете й не знаєте мови.
Продавщиця теж була гостра та бідова.
— У меня есть свой язык, ни к чему мне мова
І сказав їй мудрий дід:
— Цим пишатися не слід,
Бо якраз така біда в моєї корови:
Має, бідна, языка і не знає мови.

Вед.2: Та українці насправді ніколи не забували рідної мови. Українська творчість — музика, література — продовжували існувати. На жаль, злісна цензура часто не пропускала витвори українського мистецтва до широких мас, і лише тепер нам стали доступні скарби наших предків. Нам, українцям, справді є чим пишатися, адже наша мова, і в першу чергу мова літературна — унікальна. Незважаючи на всі гоніння та несприятливі історичні умови, вона продовжувала розвиватися, постійно відстоюючи своє право на існування. І тепер саме завдяки рідній мові ми маємо змогу знайомитись із загальнонаціональними цінностями, передавати їх наступним поколінням, збагачувати свій внутрішній світ, розвивати інтелект і кругозір. Ми маємо можливість вільно знайомитись із творами поетів і письменників, які цінують своєї свободи, інколи навіть життя відстоювали право на творчість.

Вед.1: Процес повернення нашої рідної мови на українську землю — нелегкий, і відбувається він поступово. Але, без сумніву, відбувається. І доказ тому — велика кількість цікавих українських книжок, які з'являються на полицях наших магазинів. Тут і твори

класиків, перекладені українською мовою, і дитячі казки, і збірки українських пісень і віршів, і наукова література, і художні твори сучасників. Усе більше можна побачити творів сучасних талановитих авторів, які стають популярними та модними серед українських читачів. Звісно, це свідчить про те, що наші співвітчизники поступово відкривають для себе красу та унікальність рідної мови, починають любити і цінувати її.

І зараз я хочу запросити на сцену поета, композитора, лауреата I премії II Всеукраїнського фестивалю - конкурсу «Мій рідний край» Ірину Зіміну. Слова Андрія Поліщука музика Ірини Зіміної «Україна і калина».

(*І.Зіміна «Україна і калина»*)

Вед.2: Останнім часом швидко відроджується українська культура. І ось уже лунають під час Різдва українські колядки, а на весіллях — українські приказки та народні пісні. Народна творчість — це завжди жива історія народу, його душа. З'являються нові, сучасні народні вислови, які колись стануть такою ж яскравою історичною пам'яткою для наступних поколінь, як для нас давні українські приказки та прислів'я.

Вед.1: Останнім часом швидко відроджується українська культура. І ось уже лунають під час Різдва українські колядки, а на весіллях — українські приказки та народні пісні. Народна творчість — це завжди жива історія народу, його душа. З'являються нові, сучасні народні вислови, які колись стануть такою ж яскравою історичною пам'яткою для наступних поколінь, як для нас давні українські приказки та прислів'я.

Вед.2: Повертається українська мова і на екрани телевізорів. Тепер усе частіше можна побачити фільми, де грають українські актори, які спілкуються рідною мовою. Саме такі фільми є справжнім навчальним матеріалом для сучасних і наступних поколінь. Адже тільки вони можуть передати усю суть подій, передати українські характери, мрії, думки, бажання нашого народу. Чи могли б відобразити усю повноту українського життя, української душі такі фільми, як “Роксолана” чи “Богдан Хмельницький”, якщо б у них грали іноземні актори? Звісно, ні!

Вед.1: У нашій рідній мові — наша душа, і тому саме українські слова часто можуть найповніше передати наші думки, висловити наші почуття. Вони цілком відповідають нашому внутрішньому стану — і ніде в іншій мові не знайдеться аналогів щирого, мелодійного, справжнього українського слова. Наприклад, сказати: “Я тебе люблю!” може бути недостатньо, адже любити можна книгу, музику, картину, мистецтво, письменника, співака, актора тощо. А ось єдиній, рідній людині лише українською мовою можна сказати найпотаємніше: “Я тебе кохаю!”

Вед.2: Почуття люди висловлюють не лише словами. Усе частіше нам хочеться співати рідною мовою. Усе частіше лунають на радіо, телебаченні, на концертах і святах українські пісні. І ось уже ми мимоволі підспівуємо Ані Лорак: “Мрій про мене, мрій!”, тому що співає вона саме про те, що відчуває наше серце. І слова цих пісень якнайкраще відображають стан нашої душі.

(виступ студентки ОТХУ ім. Грекова)

Вед.1: Мова не може бути немодною чи несучасною, бо мова — це серце народу, відображення його внутрішнього світу, його самобутності. Будь-яка міцна, стабільна та незалежна держава має свою мову, адже мова об’єднує народ.

Вед.2: Такий народ може заявити про себе на весь голос, що він має свою землю, свою волю, свої мрії та прагнення. Саме таким є український народ, що підтверджує швидкий і неспинний розвиток української мови, української літератури, українського мистецтва тощо. Немає жодних причин сумніватися, що наша рідна мова — модна і сучасна.

(І.Зиміна «Україна і калина»)

Вед.1: Мова — краса спілкування,

Мова — як сонце ясне,
Мова — то предків надбання,
Мова — багатство моє.

Вед.2: Мова — то чиста криниця,
Де б'є, мов сльоза, джерело,
Мова — це наша світлиця,
Вона як добірне зерно.

Вед.1: Мова — держави перлина,
Нею завжди дорожить:
Без мови немає країни —
Мову, як матір, любіть!

Вед.2: На цьому наш захід завершено.

Вед.1: На все добре і до нових зустрічей!

(пісня «Це моя Україна» у виконанні Олени Таркановської)

Матеріали підготували: М. М. Кмітевич

Упорядник: К. В. Шеховцова

Відповідальний за випуск: М.О. Діденко

